

A BIZTONSÁG, A JOG ÉS A TÁRSADALOM METSZÉSPONTJAI

ABSZTRAKTKÖTET

2026. október 22. | SZAB Székház, Szeged

A biztonság, a jog és a társadalom metszéspontjai

Absztraktkötet

2026. október 22.

SZAB Székház, 6720 Szeged, Somogyi u. 7.

SZERKESZTETTE

Prof. Dr. Révész Béla és Dr. Mezei József

A kötet a 2026. október 22-én Szegeden megrendezett konferencia programját és az elhangzó előadások absztraktjait tartalmazza.

SZERVEZŐK

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar
SZAB Jogtudományi Szakbizottság Politikatudományi Munkabizottsága
Nemzeti Köszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet

Program

09.00-09.15	Köszöntő és a konferencia megnyitása
--------------------	---

I. szekció 09.15-10.55

Szuverenitás, geopolitika és külső befolyás • Szekcióvezető: Prof. Dr. Révész Béla

Időpont	Előadó	Előadás
09.15-09.30	Dr. Kovács Bálint	A nemzetközi gazdasági kapcsolatok jogának válsága
09.30-09.45	Dr. Andrákó Gábor Budapest	Szuverén, de nem autonóm: a geopolitikai suverenitás hierarchikus modellje a multipoláris világrendben
09.45-10.00	Prof. Dr. Mezei Péter – Dr. Harkai István	A fegyverre tett kölcsönös függés és a digitális suverenitás dilemmái az „algokrácia” árnyékában
10.00-10.15	Fejes Pál Budapest	A nyugat-balkáni béketámogató műveletek változásai
10.15-10.30	Dr. Löffler Tibor, PhD	A választásokba történő beavatkozás
10.30-10.45	Szabó Lajos Budapest	A Krím 2014-es orosz annektálásának társadalmi, politikai és etnikai háttere - hibrid vagy nem lineáris orosz művelet?
10.45-10.55	Kérdések és válaszok	

10.55-11.10 Szünet

II. szekció 11.10-12.50

Digitális tér, információbiztonság és nemzetbiztonsági alkalmazkodás • Szekcióvezető: Dr. Mezei József

Időpont	Előadó	Előadás
11.10-11.25	Dr. Balogh Péter	Intézményes és törvényi keretek határmezsgyéjén - észrevételek a digitális térbeli (nem)állami érdekérvényesítés sajátos szereplőiről
11.25-11.40	Dr. Hódos László Budapest	A dezinformáció mint biztonsági fenyegetés - a hibrid hadviselés kognitív dimenziója
11.40-11.55	Prof. Dr. Kertész Attila	Digitális személyazonossági tárcák biztonsági és technológiai kihívásai
11.55-12.10	Prof. Dr. Dobák Imre Budapest	A nemzetbiztonság alkalmazkodási kényszere egy átalakuló világban
12.10-12.25	Márki Dávid Szeged	A hozzáféréshez való jog és nemzetbiztonsági érdek kollíziója
12.25-12.40	Dr. Solti István Budapest	Az OSINT problematikája az erőszakos szervezetek információgyűjtő rendszereiben
12.40-12.50	Kérdések és válaszok	

12.50-13.50 Ebédszünet

Program folytatása

III. szekció 13.50-15.15

A biztonság történeti és intézményi dimenziói • Szekcióvezető: Prof. Dr. Dobák Imre

Időpont	Előadó	Előadás
13.50-14.05	Prof. Dr. Révész Béla Szeged	A biztonság „ingadozása” a lételméleti objektum és az ismeretelméleti szubjektum pólusai között
14.05-14.20	Hellebrandt László Budapest	A polgári hírszerzés kormányzati irányításának dilemmái Magyarországon (1990-2026)
14.20-14.35	Dr. Babos Sándor Budapest	A titkosszolgálati tevékenység etikai keretrendszere
14.35-14.50	Nagy Botond Szeged	A biztonság tanulható? A digitális oktatás jelentősége a reintegrációban
14.50-15.05	Dr. Mezei József Budapest	Carlos a keleti blokk szemszögéből. Magyar-NDK állambiztonsági egyeztetés a nemzetközi terrorizmusról (1979)
15.05-15.15	Kérdések és válaszok	

15.15-15.30 Szünet

IV. szekció 15.30-16.55

Jogbiztonság, etikai felelősség és társadalmi védelem • Szekcióvezető: Prof. Dr. Mezei Péter

Időpont	Előadó	Előadás
15.30-15.45	Dr. Farkas Csaba	A jogbiztonság társasági jogi aspektusa
15.45-16.00	Dr. Cielepszky Péter Budapest	A rendészet útja: vezetői karizma vagy intézményesített együttműködés?
16.00-16.15	Dr. Kodácz Kinga Szeged	Megfigyelés vagy valóság? A felügyelt kapcsolattartás interdiszciplináris újraértelmezése
16.15-16.30	Dr. habil. Visontai- Szabó Katalin	A szülői elidegenítés és a családon belüli erőszak elhatárolása
16.30-16.45	Prof. Dr. Gál István László Budapest	A pénzmosás mint a vagyonelkobzás és a vagyonvisszaszerzés egyik kulcsa
16.45-16.55	Kérdések és válaszok	

16.55	A konferencia zárása
--------------	-----------------------------

I.

Szuverenitás, geopolitika és külső befolyás

Szekcióvezető: Prof. Dr. Révész Béla

A nemzetközi gazdasági kapcsolatok jogának válsága

Dr. Kovács Bálint adjunktus

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi Magánjogi Tanszék

kovacs.balint@szte.hu

Előadásomban a nemzetközi gazdasági kapcsolatok jogának válságát és a hidegháború utáni neoliberális konszenzus felbomlását vizsgálom. Bemutatom, hogyan fonódott össze a gazdaságpolitika a biztonságpolitikával a geopolitikai verseny hatására, ami magával hozta a geoökonómiai fordulatot. A geoökonómiai fordulatban gazdasági eszközök stratégiai fegyverként szolgálnak. E körben főképp a külföldi befektetések szigorú nemzetbiztonsági szempontú átvilágításának elterjedésére térek ki, a bekövetkezett változásokat pedig joggyakorlati példákkal szemléltetem. A szabadkereskedelmi rendszerbe kódolt nemzetbiztonsági kivétel gyakori használata egy poszt-neoliberális, erőteljesebb állami beavatkozásra épülő új gazdasági világrend kialakulását vetíti előre.

Kulcsszavak: geoökonómia; nemzetközi gazdasági jog; nemzetbiztonsági kivétel; külföldi befektetések

Szuverén, de nem autonóm: a geopolitikai szuverenitás hierarchikus modellje a multipoláris világrendben

Dr. Andrékó Gábor

Nemzeti Közzolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet
andreko.gabor@uni-nke.hu

A nemzetközi jog hagyományosan bináris kategóriaként kezeli a szuverenitást: egy állam vagy szuverén, vagy nem az. A kortárs geopolitikai folyamatok azonban azt mutatják, hogy a formális államiság és a tényleges stratégiai autonómia gyakran jelentősen eltér egymástól. A bemutatásra kerülő tanulmány célja egy olyan elméleti keretrendszer kidolgozása, amely a szuverenitást nem jogi státuszként, hanem fokozatosan változó geopolitikai tulajdonságként értelmezi.

A kutatás abból indul ki, hogy a multipoláris világrendben a kisállamok kül- és biztonságpolitikai mozgásterét a nagyhatalmi versengés által létrehozott hierarchikus viszonyok alakítják. Ennek alapján a tanulmány megkülönbözteti a formális (jogi) és a geopolitikai szuverenitást, majd egy olyan modellt dolgoz ki, amely az államok tényleges autonómiáját a külső katonai penetráció, a biztonsági függőség, az elitigazodás, a stratégiai döntéshozatali autonómia és a funkcionális geopolitikai szerep alapján vizsgálja.

A tanulmány bevezeti a konvergenciaállam fogalmát, amely az ütközőállami pozíció és a szatellitállami függőség közötti átmeneti állapotot írja le. A modell empirikus alkalmazása Ukrajna, Belarusz, Szerbia, Koszovó és Afganisztán példáján keresztül szemlélteti, hogy a jogi értelemben szuverén államok geopolitikai autonómiája jelentős mértékben korlátozható anélkül, hogy nemzetközi jogi státuszuk megváltozna. A tanulmány emellett érvel, hogy a szuverenitás a nagyhatalmi hierarchiákban nem abszolút, hanem feltételes és részben visszavonható tulajdonság.

Kulcsszavak: geopolitikai szuverenitás; ütközőállam; szatellitállam; nagyhatalmi versengés; kisállami autonómia

A fegyverré tett kölcsönös függés és a digitális szuverenitás dilemmái az „algokrácia” árnyékában

Prof. Dr. Mezei Péter egyetemi tanár, intézetvezető-helyettes

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet

Dr. Harkai István adjunktus

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet

Előadásunkban a globális digitális piacokon kialakult erőviszonyokat szeretném vizsgálni a digitális szuverenitás és a „fegyverré tett kölcsönös függés” (weaponized interdependence) elméleti keretében. A digitális platformok - mint a globális információs infrastruktúra kulcsfontosságú csomópontjai - nem pusztán gazdasági szereplők, hanem a geopolitikai befolyásgyakorlás eszközei is. A hárompólusú (USA-Kína-EU) technológiai versenyben az adatok feletti kontroll, a platformszabályozás és a mesterséges intelligencia fejlesztése a szuverenitás új dimenzióit nyitotta meg.

Ebben a keretben került bevezetésre az „algokrácia” fogalma is, amely a döntéshozatal algoritmikus rendszerek általi fokozatos átvételét jelöli, és amely új kihívásokat teremt a jogállamiság, az átláthatóság és az elszámoltathatóság szempontjából. Az algokrácia nem csupán technológiai, hanem szuverenitási kérdés is, hiszen felveti annak a dilemmáját, hogy az algoritmusok feletti kontrollt ki gyakorolja: az állam, vagy egy piaci szereplő, egy magánvállalat?

Előadásunk záró érve pedig arra fókuszál, hogy a „splinternet” (földrajzi, politikai, nemzetállami határok mentén töredezett világháló) irányába tartó fragmentáció közepette az Európai Unió csak akkor őrizheti meg stratégiai autonómiáját, ha képes megerősíteni szabályozási önrendelkezését, és érdemi kontrollt gyakorolni az adatok és az algoritmikus rendszerek felett.

Kulcsszavak: digitális szuverenitás; fegyverré tett kölcsönös függés; algokrácia; platformszabályozás; mesterséges intelligencia

A nyugat-balkáni béketámogató műveletek változásai

Fejes Pál

Nemzeti Köszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Katonai Nemzetbiztonsági Tanszék
fejes.pal@uni-nke.hu

A Nyugat-Balkánon immár három évtizede működnek azok a béketámogató műveletek, amelyeket (illetve elődjeiket) az 1990-es évek délszláv háborúinak következtében indítottak el. Donald Trump amerikai elnök adminisztrációja az elmúlt egy évben többször is megfogalmazta az erőik átcsoportosításának szándékát Európából más nagyobb globális jelentőségű és komolyabb biztonsági kihívást jelentő térségekbe. Ez az elgondolás automatikusan felvetette a nyugat-balkáni békeműveletek létszámának csökkentését is. Ez mindenekelőtt a Koszovóban működő KFOR műveletet érintheti, de a bosznia-hercegovinai EUFOR Althea vonatkozásában is lehetnek változások. Az értekezésben bemutatásra kerülnek a nyugat-balkáni békeműveletek átalakulásának eddigi legfontosabb stációi, a fő fejezet pedig az aktuális változásokat részletezi.

Kulcsszavak: *Nyugat-Balkán; KFOR; EUFOR Althea; békeművelet; átalakítás*

A választásokba történő beavatkozás

Dr. Löffler Tibor, PhD, egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Politológiai Tanszék

loffelman@gmail.com

Magyarországon a 2022-es választásokig bezárólag bő húsz éven át dominálta a választási küzdelmeket a választási csalás témája. 2026-ban viszont már - nem kevés előzménnyel - a választásokba történő beavatkozás uralta a politikai nyilvánosságot és a választási kampányt.

A választásokba beavatkozás a „belügyekbe beavatkozás”-sal együtt bevett témája a nemzetközi politikatudományi kutatásoknak, a magyar politikatudományban azonban alig kutatott és sok más téma mellett alulteoretizált.

A nemzetközi szakirodalomban az esettanulmányoknak se szeri, se száma. A politikailag egzotikus esetek azok, amelyekben demokratikus kormányzatok a „beavatkozók” akár más demokráciák rovására, ugyanakkor aktuálisan, bő tíz éve az amerikai és európai uniós politikai folyamatokba és választásokba való - vélt vagy valós - orosz beavatkozás a meghatározó téma.

Az előadás középpontjában a „beavatkozások” típusai állnak, illetve annak bemutatása, hogy - nemzetbiztonsági kereteken belül - milyen társadalomra gyakorolt hatásai vannak vagy lehetségesek a politikai beavatkozásoknak.

Kulcsszavak: választási beavatkozás; politikai befolyásolás; nemzetbiztonság; választások

A Krím 2014-es orosz annektálásának társadalmi, politikai és etnikai háttere - hibrid vagy nem lineáris orosz művelet?

Szabó Lajos

Nemzeti Köszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Katonai Nemzetbiztonsági Tanszék
szabo.lajos@uni-nke.hu

Ukrajna és Oroszország kapcsolatrendszere a 2004-es „Narancsos Forradalmat” követően fokozatosan erodálódott, az új ukrán politikai vezetés nyugatbarát külpolitikája és euróatlanti integrációs törekvései, illetve az új kormány által is támogatott, erősödő ukrán nacionalizmus miatt. Ukrajna távolodása az orosz érdekszférától közvetlen katonai és biztonságpolitikai kockázattá vált, amikor 2008-ban felmerült annak a lehetősége, hogy Ukrajna nem hosszabbítja meg a krími orosz katonai bázisok bérleti jogát. Ukrajna euróatlanti integrációja Viktor Janukovics 2010-es megválasztását követően megtorpan ugyan, de Oroszország viszonya visszavonhatatlanul megváltozott Ukrajna irányában. Ukrajna véglegesen célországgá vált Oroszország számára, mint Nyugat felé forduló és így súlyos biztonságpolitikai kockázatot jelentő állam.

Az orosz politikai vezetés a fenti politikai veszély ellensúlyozására megkezdte egy hibridművelet végrehajtását, ami többek között Ukrajna, mint független állam, illetve az ukrán nép, mint etnikailag és nyelvileg független népcsoport létjogosultságának megkérdőjelezését tűzte ki célul. A művelet egyik kiemelkedően fontos eleme volt a Krím annektálásának előkészítése, mivel a félszigeten lévő orosz haditengerészeti és katonai bázisok elvesztésének az elméleti lehetősége is elfogadhatatlan volt Moszkva számára. A fekete-tengeri orosz haditengerészeti jelenlét és dominancia Oroszország nagyhatalmi státuszának egyik szimbóluma, a krími bázisok nélkül pedig Moszkva nem tudja kontrollálni a Fekete-tenger medencéjét. Ennek megfelelően az orosz vezetés felkészült a következő ukrán belpolitikai instabilitásra és a művelet eredményességét jól mutatja, hogy az orosz haderő a félszigetet 2014-ben gyakorlatilag egyetlen puskalövés nélkül annektálta.

Az előadásomban be kívánom mutatni a nem konvencionális hadviselés kortárs és orosz értelmezéseit, meghatározásait, a Krím elfoglalását célzó orosz hibridművelet végrehajtásának egyes lépéseit és elemeit, illetve a művelet történelmi, társadalmi, politikai, etnikai hátterét. Ezeket a körülményeket figyelembe véve elemzem és értékelem a Krím elfoglalását és megpróbálok választ adni arra a kérdésre, hogy a Krím annektálása mennyiben tekinthető tipikus hibrid műveletnek, illetve a jellemzői alapján mely hibrid kategóriába tartozik.

Kulcsszavak: *Ukrajna; Oroszország; Krím; hibrid hadviselés; fekete-tengeri orosz flotta; ukrán nacionalizmus*

II.

Digitális tér, információbiztonság és nemzetbiztonsági alkalmazkodás

Szekcióvezető: Dr. Mezei József

Intézményes és törvényi keretek határmezsgyéjén - észrevételek a digitális térbeli (nem)állami érdekérvényesítés sajátos szereplőiről

Dr. Balogh Péter egyetemi adjunktus

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar Szociológia Tanszék
[balogh@socio.u-szeged.hu](mailto:balogh@ socio.u-szeged.hu)

Az online szektor egyre meghatározóbbá válása a tág értelemben vett társadalmi élet megannyi területén számottevően átalakította az államok mozgásterét: a digitális keretek részben formalizáltabbá, áttekinthetőbbé és szabályozottabbá tették a vonatkozó tevékenységeket, részben azonban jóval sokoldalúbbá és összetettebbé váltak az érdekérvényesítési lehetőségek. Az előadás ezen előbbi kettősséget igyekszik megvilágítani az államok által támasztott fenyegetések digitális szereplőinek vizsgálatával. Konceptcionális értelemben a kutatás az intézmények működ(tet)ésének dilemmáira, a legitim képviselőt kérdéskörére és az intézményi akarat megvalósításának paradoxonjára vonatkozó megfontolásokra épít, az áttekintés operacionális kereteit strukturális szemléletmód orientálja, a vizsgálat módszertani tekintetben pedig a másodelemzés eljárásait követi. A kutatási eredmények keretében - egyebek mellett - rávilágítunk arra, hogy milyen formában és milyen módon támaszkodhatnak az országok különféle nem állami szereplőkre kibertérbeli érdekérvényesítő tevékenységeik során, feltárjuk és számszerűen jellemezzük a különféle állam alatti online szereplők összetételét és eloszlását az érintett országok vonatkozásában, s reflektálunk a szerkezeti sajátosságokra és a kettős összetétel révén kiaknázható esetleges előnyökre.

Kulcsszavak: kibertér; nem állami szereplők; érdekérvényesítés; állami fenyegetések; digitális tér

A dezinformáció mint biztonsági fenyegetés - a hibrid hadviselés kognitív dimenziója

Dr. Hódos László

Nemzeti Köszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Katonai Nemzetbiztonsági Tanszék
hodos.laszlo@uni-nke.hu

A dezinformáció napjaink egyik legjelentősebb, ám nehezen mérhető biztonsági kihívása. Míg a hagyományos fenyegetések fizikai erőforrásokat és területet céloznak, a szándékosan torzított vagy hamis információ a társadalom kognitív terét, a közbizalmat és a döntéshozatal integritását támadja. Az előadás amellett érvel, hogy a dezinformáció nem elszigetelt jelenség, hanem a hibrid hadviselés szerves eszköze: a katonai erőalkalmazás küszöbe alatt fejti ki hatását, így a klasszikus elrettentési és védelmi logikák nehezen kezelik.

A vizsgálat több, egymásra épülő szinten értelmezi a fenyegetést: az egyén kognitív sebezhetőségének, a társadalmi kohézióknak és a demokratikus intézmények ellenállóképességének, valamint az állami szuverenitás és a szövetségi (NATO) kötelezettségek szintjén. Az elemzés rávilágít, hogy a dezinformáció valódi veszélye nem az egyes hamis állításokban, hanem a tájékozódás és a konszenzusképzés közös episztemikus alapjainak rendszerszintű erodálásában rejlik.

Az előadás végül a védekezés lehetőségeit tekinti át, a pusztán technológiai (tartalommoderációs) megközelítéstől a társadalmi reziliencia és az intézményi felkészültség felé tolva a hangsúlyt. A következtetés szerint a dezinformáció elleni fellépés nem kizárólag információbiztonsági, hanem komplex nemzetbiztonsági és társadalompolitikai feladat, amely a katonai, jogi és civil szereplők összehangolt válaszát igényli.

Kulcsszavak: dezinformáció; hibrid hadviselés; védekezés; reziliencia

Digitális személyazonossági tárcák biztonsági és technológiai kihívásai

Prof. Dr. Kertész Attila

Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kar Informatikai Intézet
keratt@inf.u-szeged.hu

Az Európai Unió Európa digitális fejlődését támogatva egy 2024-es rendeletében egy olyan, az egész Unióra alkalmazandó keretrendszer kidolgozását írta elő, amely biztosítja az emberek számára az online identitásuk és adataik feletti ellenőrzést, valamint a határokon átnyúló digitális szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Az EUDI tárca referencia megvalósítása alapján már megkezdődött a hasonló megoldások fejlesztése több nemzetközi projektben is. Kutatásunk célja egy olyan, az előírásoknak megfelelő biztonsági elemzési keretrendszer kidolgozása, amely alkalmas az EUDI tárcák kiberbiztonság, minőség, hatékonyság és adatvédelem szempontjából történő elemzésére és összehasonlítására. Tervezett feladataink megvalósításához blokklánc-alapú, fejlett kriptográfiai és mesterséges intelligencia módszereket fogunk alkalmazni. Előadásomban bemutatom a blokklánc rendszerek alpműködését és adatvédelmi kapcsolódását, valamint az EU által tervezett EUDI tárcák felépítését, elvárásait. Végezetül felvázolom a kapcsolódó HU-RIZONT projektünkben elvégzendő kutatási terveinket.

Kulcsszavak: EUDI-tárca; digitális személyazonosság; kiberbiztonság; adatvédelem; blokklánc

A nemzetbiztonság alkalmazkodási kényszere egy átalakuló világban

Prof. Dr. Dobák Imre

Nemzeti Köszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet
dobak.imre@uni-nke.hu

A biztonsági környezetben végbemenő változások napjainkban alapjaiban formálják a nemzetbiztonsági gondolkodás hagyományos kereteit. A klasszikus, zárt, hierarchikus szervezeti működésre épülő modellek mellett egyre meghatározóbb szerepet kap a kibertér, az algoritmusok, valamint az adat- és információs rendszerek világa. Korunk konfliktusai - legyen szó akár hibrid hadviselésről, kibertámadásokról, dezinformációs műveletekről vagy információs befolyásolásról - jól példázzák a gyorsuló digitalizáció és a mesterséges intelligencia döbbenetes térnyerését, az információs tér szerepét, és az események komplexitását. Az eddig zárt folyamatok nyitottabbakká válnak, felértékelődnek a civil technológiai szereplők és megjelenik a függőség kérdése, átalakulhat a hierarchikus szervezeti gondolkodás.

Az előadás a nemzetbiztonság klasszikus szerepére hatást gyakorló azon külső tényezőkre kívánja a figyelmet ráirányítani, amelyek előrevetítik a nemzetbiztonsági gondolkodás és megközelítések megváltozását, alkalmazkodási kényszerét. Miként változhat a megközelítés egy olyan környezetben, ahol az információs igény azonnalivá válik, miközben az adatmennyiség és az információs zaj folyamatosan növekszik. A hangsúly egyre kevésbé az információ megszerzésére, sokkal inkább annak hitelesítésére, értelmezésére és gyors feldolgozására helyeződhet. A nagy kérdés, hogy milyen is lehet a jövő titkosszolgálat a hagyományos képességek megőrzése mellett egy technológia által determinált, multidiszciplináris, akár prediktív képességeket biztosító sajátos világban.

Kulcsszavak: *biztonság; nemzetbiztonság; információ; kibertér*

A hozzáféréshez való jog és nemzetbiztonsági érdek kollíziója

Márki Dávid

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Az információk megismerése, a titkok feltárása, valamint az evolúciós ösztönként is leírható kíváncsiság az emberiség történetének, civilizációk, birodalmak felemelkedésének és bukásának szerves részét képezték és képezik napjainkban is.

Mintegy tizenkét éve már, hogy Edward Snowden, az Amerikai Egyesült Államok Nemzetbiztonsági Ügynökségének (NSA) egyik munkatársa nyilvánosságra hozta a tömeges megfigyelés gyakorlatát, rámutatva arra, hogy az állam titkosszolgálati eszközeivel szemben az állampolgárok szinte védtelenek.

A folyamatosan változó biztonságpolitikai helyzet, a ma is folyó orosz-ukrán háború, az időről időre felbukkanó terrorcselekmények, a rohamosan fejlődő technológia és a modern kor megfigyelési botrányai (pl. Pegasus-ügy) újra középpontba állítják a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységét, és a nemzetbiztonsági szolgálatok feletti ellenőrzés kérdését.

Az állam nemzetbiztonság érdekében kifejtett tevékenysége szükségszerűen járhat együtt mások alapvető jogainak korlátozásával, egy demokratikus jogállamban azonban ez nem képzelhető el megfelelő garanciák kiépítése nélkül.

Ennek megvalósulása érdekében három alapvető kérdést kell megvizsgálni: a korlátozás formai szempontból megfelelő-e, a jogkorlátozás megfelel-e a tartalmi szempontoknak, valamint, hogy rendelkezésre áll-e a hatékony jogorvoslat lehetősége.

Az előadás a fentiek mentén a személyes adatok védelme - pontosabban az információs önrendelkezési jog - és a nemzetbiztonsági érdek összeütközéséből eredő alapjogi kollíziók feloldásának problémájára világít rá.

Kulcsszavak: *információs önrendelkezés; nemzetbiztonsági érdek; alapjog-korlátozás; jogorvoslat; megfigyelés*

Az OSINT problematikája az erőszakszervezetek információgyűjtő rendszereiben

Dr. Solti István

Nemzeti Köszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék
solti.istvan@uni-nke.hu

Az állam egyes erőszakszervezetei az alkotmányos alapfeladataik teljesítéséhez információszerző eljárásokat vesznek igénybe, amelyek alkalmazása során minden típusú adat, és így többek között személyes adat, egyes szervezeteknél különleges adatok begyűjtése és kezelése történik meg. A személyes adatok kezelésének jogi keretei ugyan az Európai Unióban kidolgozottak, ezek azonban az erőszakszervezetek esetében az általánoshoz képest eltérést biztosítanak. Ezen túlmenően az állam egyes erőszakszervezetek számára különleges információgyűjtő eljárásokat is biztosít, mégpedig különlegesen szabályozott rendben, az állami túlkapások elkerülése és az alapjogok túlkorlátozásának elkerülése érdekében.

Mindezek következtében szükséges az egyes információgyűjtő rendszerek, és azon belül a nyílt forrású információgyűjtés (OSINT) e szempontú vizsgálata és a szakmai szempontú keretek mellett a szabályozási oldal egybevetése.

Kulcsszavak: információgyűjtés; OSINT; erőszakszervezetek; jog

III.

A biztonság történeti és intézményi dimenziói

Szekcióvezető: Prof. Dr. Dobák Imre

A biztonság „ingadozása” a lételméleti objektum és az ismeretelméleti szubjektum pólusai között

Prof. Dr. Révész Béla, címzetes egyetemi tanár

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

A normatív biztonságelméletek közös vonása annak a kiindulópontnak a hangsúlyozása, hogy a társadalom tele van gonddal és bajjal, a politikai közösség rosszul integrált és elégtelenül funkcionál, mégpedig azért, mert működése nem felel meg egy általánosan akceptálható értékrendnek és kívánatos tudásnak. A normatív biztonságelmélet ezért a megvalósítható normát és intézményrendet igyekszik minél tökéletesebben megalapozni és kifejteni. Erre kedvező alkalmat biztosíthat a tárgyi világ lételméleti megközelítése. A hatalom ugyanis ilyenkor a mesterségesen megalkotott, jól látható struktúrák világával azonosítja a biztonság meglétének biztosítékait. Minél több konstituáló döntés a külső társadalmi állapot formálására és minél több belső szervezeti norma a stabilitás látványának a kialakítására - hiszen az intézményi stabilitás jótékonyan rávetülhet a társadalmi bizonytalanságokra is. Ebben a gondolatmenetben csapda lehet az a megismerési intenció, hogy a biztonságpolitika egészében és részleteiben is jól megismerhető azon elv és modell alapján, amit az adott elmélet képviselője éppen kidolgozott, azaz szerzője bizonyos értelemben evidenciának tételezi a fentieket, még ha nem is tekinti ezeket a megállapításokat könnyen felismerhetőnek és elfogadhatónak, Ebből a szempontból a normatív elmélet ontológiai alapvetése tehát egy megismerhetőségi, gnoszeológiai optimizmust képvisel, mélyen bízva abban, hogy a biztonság tárgyi világa a tudományos módszerekkel kimerítően feltárható és hasznosítható. Ha pedig ez így van, akkor ez könnyen megalapozhatja a szubjektum ismeretelméleti azonosulását a biztonság külső világával.

Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy ebben a mozgásban a biztonságérzet sem egyszerűen a biztonság szubjektív megfelelője, sokkal inkább egy jelzés arról, hogy a szubjektum hogyan viszonyul ahhoz a valósághoz, amelyet biztonságként vagy veszélyként lát és értelmez.

Talán ezért érdemes a biztonságkutatásban nem választani az objektum és a szubjektum között, hanem éppen azt vizsgálni, mi is történik közöttük...

Kulcsszavak: *biztonságelmélet; biztonságérzet; ontológia; ismeretelmélet; normativitás*

A polgári hírszerzés kormányzati irányításának dilemmái Magyarországon (1990-2026)

Hellebrandt László

Nemzeti Közzolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet

hellebrandt.laszlo@uni-nke.hu

Kevés olyan állami intézmény található Magyarországon, amelynek kormányzati irányítása többször átalakult volna a rendszerváltás óta, mint a polgári hírszerzést folytató Információs Hivatalé. Történt ez annak ellenére, hogy az 1990-ben némi eufémizmussal elkeresztelt, s e nevét azóta is változatlanul őrző hírszerző szolgálat alapvető tevékenysége lényegében szintén változatlan.

Mindez nem tekinthető csodának, ha figyelembe vesszük, hogy milyen sok és fontos szempontnak kell megfelelni akkor, amikor a jogalkotó döntést hoz a hírszerzés kormányzati besorolásáról. A hírszerzést funkciójának hatékony teljesítése érdekében oda kell kapcsolni, ahol a kül- és biztonságpolitikával kapcsolatos érdemi döntéseket hozzák. A hírszerzést ugyanakkor nem szabad elhatárolni a kül- és biztonságpolitikával foglalkozó fontosabb kormányzati ágazatoktól. A hírszerzés munkájának hatékonyságát az is negatívan befolyásolhatja, ha elhatárolják a többi nemzetbiztonsági szolgálattól. Mindemellett a hírszerzésért viselt bel- és külpolitikai felelősséget mindenkor elviselhető szinten kell tartani a kormányzati hatalom számára, valamint az is fontos, hogy a hírszerzési képességek a kormányzaton belül egyensúlyban maradjanak. A fenti szempontok gyakran ellentmondásba kerülnek egymással, s ez óhatatlanul újra és újra felvetheti a kormányzati irányítás átalakításának szükségességét.

Az előadás vázlatosan áttekinti, hogy a rendszerváltás utáni Magyarországon a különböző kormányok miként érvényesítették a fenti szempontokat az Információs Hivatal kormányzati irányításában.

Kulcsszavak: *hírszerzés; kormányzati irányítás; külpolitika; biztonságpolitika*

A biztonság tanulható? A digitális oktatás jelentősége a reintegrációban

Nagy Botond PhD-hallgató

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Bűnügyi Tudományok Intézete

A büntetés-végrehajtás a biztonság, a jog és a társadalom metszéspontjának centrumában helyezkedik el, lévén ez az a jogilag szabályozott terület, amelynek leginkább immanens része a szűkebb és tágabb közösség biztonságának szolgálata. Klasszikus értelemben ez a bűnelkövetőknek a szabad társadalom tagjaitól való hosszabb vagy rövidebb idejű elszigetelését jelenti. Azonban a védelem nem a rácsoknál ér véget: a társadalom biztonságának kérdése éppen akkor válik igazán fontossá, amikor a büntetés-végrehajtás befejeződött. A reintegráció egyik célja kifejezetten az, hogy a közösség védelmét a büntetés-végrehajtás akkor is szolgálja, amikor a személy már annak keretein kívülre, a szabad társadalom tagjai közé került. A büntetés-végrehajtás jelenlegi szabályozása ennek több eszközét is ismeri, azonban az elmúlt évek robbanásszerű technológiai változásai e célok elérését új kihívások elé állították. A doktrinális kutatás annak feltárására irányul, hogy a digitális innovációkra vonatkozó oktatás mennyiben vált a reintegráció elengedhetetlen kellékévé, és ennek esetleges elmaradása vagy inadekvát megvalósítása milyen módon és mértékben gátolja a büntetés-végrehajtás társadalombiztonsági funkcióit.

Kulcsszavak: *büntetés-végrehajtás; reintegráció; digitális oktatás; társadalmi biztonság*

Carlos a keleti blokk szemszögéből. Magyar-NDK állambiztonsági egyeztetés a nemzetközi terrorizmusról (1979)

Dr. Mezei József

Nemzeti Közszerológálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék

mezei.jozsef@uni-nke.hu

A hidegháború időszakának nemzetközi terrorizmusával kapcsolatban a történeti emlékezetben gyakran jelenik meg az a leegyszerűsítő kép, amely szerint a szocialista országok automatikusan támogatták a nyugati államok ellen fellépő terrorista szervezeteket. A levéltári források ugyanakkor ennél árnyaltabb képet rajzolnak.

Az előadás az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában őrzött „KADRA” fedőnevű objektumdosszié egyik dokumentumát mutatja be: a magyar és a keletnémet állambiztonsági szervek 1979. október 24-én Berlinben tartott szakmai egyeztetésének anyagát. A megbeszélés középpontjában Carlos (Ilich Ramírez Sánchez), a korszak legismertebb nemzetközi terroristája, valamint szervezetének helyzete, kapcsolatrendszere és várható tevékenysége állt.

A dokumentum betekintést enged abba, hogy a szocialista országok állambiztonsági szervei miként értékelték a nemzetközi terrorizmus jelentette kihívást. A forrás alapján az NDK állambiztonsága részletes információkkal rendelkezett Carlos szervezetéről, ugyanakkor egyértelműen jelezte, hogy a csoport nem alakíthat ki bázist szocialista országok területén. Az egyeztetés során a felek a szervezet mozgásának nyomon követésére, kapcsolatrendszerének feltérképezésére és a potenciális biztonsági kockázatok kezelésére helyezték a hangsúlyt.

Az előadás amellet érvel, hogy a dokumentum jól szemlélteti a terrorizmus kérdésének megjelenését a szocialista állambiztonsági együttműködés napirendjén, és hozzájárul a keleti blokk terrorizmussal kapcsolatos politikájáról kialakult kép árnyalásához.

Kulcsszavak: *Carlos; Ilich Ramírez Sánchez; terrorizmus; állambiztonság; Stasi; Magyarország; NDK; hidegháború*

IV.

Jogbiztonság, etikai felelősség és társadalmi védelem

Szekcióvezető: Prof. Dr. Mezei Péter

A jogbiztonság társasági jogi aspektusa

Dr. Farkas Csaba egyetemi docens, intézetvezető

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Civilisztikai Tudományok Intézete
drfarkas@tvnettel.hu

A jogbiztonság a stabil jogi környezetet jelenti, amelyben a vállalkozások alapítói, a befektetők, a tagok/kisebbség és az üzleti partnerek pontosan előre láthatják döntéseik jogi és anyagi következményeit. A gazdasági életben a jogbiztonság hiánya megbénítaná a befektetéseket, a jogi entitások jogszerű működését, ezért a társasági jogi szabályozás fokozottan védi a piac szereplőit. A kiszámíthatóság már az alapítás időszakában szerepet kap, ugyanis a forgalombiztonság, a hitelezővédelem és a közérdekvédelem miatt a jogalkotó nemcsak az alapítók vonatkozásában állapít meg határidőket, hanem a kérelmet elbíráló cégbíróság részére is. Ez prognosztizálhatóvá teszi a bejegyzési eljárást, mely a gazdasági társaság szempontjából elvi kérdés. További garanciális szabályok jelennek meg a felelősségi kérdésekkel összefüggésben, illetve a befektetések esetében, vagy a kisebbségi jogok gyakorlása során. Az előadásban a bírói gyakorlaton keresztül kívánjuk bemutatni a jogbiztonság szempontjából lényeges motívumokat.

Kulcsszavak: jogbiztonság; társasági jog; cégeljárás; hitelezővédelem; kisebbségi jogok

A rendészet útja: vezetői karizma vagy intézményesített együttműködés?

Dr. Cielelszky Péter

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék
cieleszky.peter@uni-nke.hu

Jean Monnet emlékiratában megfogalmazott gondolata - miszerint „Ember nélkül semmi sem lehetséges, intézmények nélkül semmi sem tartós” - nemcsak az európai integráció történetének meghatározó polémiájával (föderális/szupranacionális jelleg) van lényegi összefüggésben, hanem a hatalomkoncentráció veszélyét leginkább megtestesítő végrehajtó hatalommal szembeni kontrollok kialakításának problémaköréhez is adekvát módon társítható. E problémakör tárgyalása végül a magyarországi rendszerváltozást követő rendészet működésmódját meghatározó paradigma kontextualizálását is segíti.

1) „Európa atyja” a földrész háborúkkal, konfliktusokkal és embertelenséggel átszótt történetének tapasztalatai alapján jutott arra a meggyőződésre, hogy a béke, a kölcsönösen előnyös együttműködés és a közös érdekek valamennyi fél számára elfogadható érvényesítésének feltétele az, hogy az aktuális politikai generációt képviselő vezetők személyfüggő megállapodásai helyébe a politikai karizmát háttérbe szorító, nemzetek feletti intézményes együttműködés lépjen.

2) Bibó István székfoglaló értekezésében - Arisztotelészhez és Locke-hoz hasonlóan - rámutat, hogy az ember szenvedélyére, és önkényre való fogékonyságára tekintettel hajlamos a hatalmat megragadni és azzal visszaélni. Ezért a szabadság és az együttműködés garanciáit intézményesen kell megteremteni, mégpedig úgy, hogy az embert a törvény, és nem másik ember uralma alá kell helyezni (figyelembe véve persze a hatalmi ágak megosztását előkészítő Locke-i gondolatot, miszerint kockázatos, ha ugyanazok az emberek alkotják a törvényeket, akik végre is hajtják őket). Bibó kiemeli a hatalommegosztás Montesquieu-i elvének örök aktualitásán túl az államhatalom szolgálattá, erkölcsi feladattá való átnemesítésére irányuló erőfeszítések prioritását.

3) Meggyőződésünk szerint a hatalommal való visszaéléssel szembeni Monnet-i és Bibó-i célkitűzések sikerének biztosítója a rendészetet érintően a megfelelő intézmények létrehozása, az intézményi feladatok végrehajtásához rendelt protokollok kidolgozása, valamint az intézményen belüli, a feladatok jellegére figyelemmel levő eltérő szabályozási módok és állományviszonyok kialakítása lehet, amely a rendszerváltozás óta a honi szakpolitika adóssága maradt.

Kulcsszavak: rendészet; intézményi együttműködés; hatalommegosztás; jogállamiság

Megfigyelés vagy valóság? A felügyelt kapcsolattartás interdiszciplináris újraértelmezése

Dr. Kodács Kinga ügyvéd

drkodaczkinga@gmail.com

A felügyelt kapcsolattartás a családjog és a gyermekvédelem egyik legjelentősebb állami beavatkozási formája, amelynek elsődleges célja a gyermek és a különélő szülő közötti kapcsolat fenntartása a gyermek biztonságának garantálása mellett. A jogintézmény alkalmazását a gyermek legfőbb érdekének elve legitimálja, ugyanakkor a jogalkalmazásban visszatérően felmerül a kérdés, hogy a jelenlegi működési modell valóban alkalmas-e e cél maradéktalan megvalósítására. Az előadás nem a felügyelt kapcsolattartás létjogosultságát vonja kétségbe, hanem azt vizsgálja, hogy a jelenlegi döntés-előkészítési gyakorlat milyen megismerési korlátokkal működik.

Az előadás kiinduló tézise szerint a felügyelt kapcsolattartás nem csupán gyermekvédelmi intézkedés, hanem egy sajátos megfigyelési helyzet is. A bíróságok és a gyermekvédelmi szervek döntései sok esetben olyan interakciókra épülnek, amelyek mesterségesen kialakított, kontrollált környezetben, szakember jelenlétében zajlanak. Ennek alapján merül fel a központi kutatási kérdés: milyen mértékben alkalmas egy kontrollált megfigyelési helyzet arra, hogy megbízható következtetések vonhatók le belőle a szülő-gyermek kapcsolat valódi minőségére, a gyermek veszélyeztetettségére és végső soron a gyermek legfőbb érdekére vonatkozóan?

A kérdés vizsgálata interdiszciplináris megközelítésben történik. Az előadás a családjogi és gyermekjogi szabályozást a fejlődéslélektan, a kötődésléleket, az igazságügyi pszichológia, valamint a viselkedéstudomány eredményeivel kapcsolja össze. Kiemelt figyelmet fordít arra a módszertani problémára, hogy a megfigyelés ténye önmagában is befolyásolhatja a résztvevők viselkedését, miközben a gyermek szempontjából meghatározó jelenségek - így különösen az érzelmi bántalmazás, a manipuláció, a lojalitáskonfliktus, a félelem vagy a gyermek szubjektív biztonságérzete - egy rövid időtartamú, strukturált és kontrollált találkozás során nem feltétlenül válnak felismerhetővé.

Az elemzés másik pillérét a szerző ügyvédi praxisában, családjogi szakjogászként szerzett empirikus jogalkalmazási tapasztalatai képezik. Az előadás nem egyedi ügyek ismertetésére épül, hanem olyan, különböző eljárásokban visszatérően megfigyelhető jelenségeket vizsgál, amelyek alapján a felügyelt kapcsolattartás során kialakuló kép és a gyermek mindennapi életében megélt kapcsolati valóság között esetenként jelentős eltérés mutakozhat. A gyakorlati tapasztalatok arra utalnak, hogy a kontrollált környezetben tanúsított együttműködő magatartás nem minden esetben tükrözi a természetes családi működést, miközben a gyermek által jelzett félelmek, pszichés tünetek vagy az érzelmi bántalmazásra utaló mintázatok gyakran csak a hétköznapi élethelyzetekben válnak érzékelhetővé. Ez felveti annak szükségességét, hogy a felügyelt kapcsolattartás során tett megfigyelések bizonyító erejét és értékelési módszertanát interdiszciplináris szempontból is újragondoljuk.

Az előadás amellet érvel, hogy a gyermek legfőbb érdekének következetes érvényesítése nem biztosítható kizárólag egy kontrollált interakció értékelésével. A felügyelt kapcsolattartás során szerzett tapasztalatok kétségtelenül fontos információforrást jelentenek, azonban önmagukban nem alkalmasak a gyermek teljes élethelyzetének megismerésére. A gyermek jövőjét meghatározó döntések megalapozásához olyan komplex értékelési szemlélet szükséges, amely integrálja a jogi, pszichológiai, gyermekvédelmi és fejlődéslélektani szempontokat, továbbá megfelelő súllyal veszi figyelembe a gyermek saját élményeit, életkori sajátosságait és természetes környezetben megfigyelhető működését.

Az előadás célja ezért nem pusztán a felügyelt kapcsolattartás jelenlegi gyakorlatának kritikai elemzése, hanem egy új, gyermekközpontú értékelési paradigma körvonalazása. Ennek középpontjában nem kizárólag a kontrollált megfigyelés áll, hanem a gyermek teljes életvilágának komplex megismerése, amely a különböző tudományterületek eredményeit és a jogalkalmazás tapasztalatait egységes értelmezési keretbe rendezi. Az előadás végső kérdése ezért túlmutat a felügyelt kapcsolattartás intézményén: miként alakítható ki olyan interdiszciplináris döntési modell, amely nem csupán a megfigyelt viselkedést, hanem a gyermek által megélt

valóságot is képes megbízhatóan értékelni, ezáltal biztosítva a gyermek legfőbb érdekének tényleges érvényesülését.

Kulcsszavak: *felügyelt kapcsolattartás; gyermekvédelem; a gyermek legfőbb érdeke; megfigyelés; családjog*

A titkosszolgálati tevékenység etikai keretrendszere

Dr. Babos Sándor

Nemzeti Közsolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Katonai Nemzetbiztonsági Tanszék

babos.sandor@uni-nke.hu

A titkosszolgálati tevékenység etikai megítélése hosszú ideig a tudományos diskurzus peremterületén maradt, holott az állam egyik legsúlyosabb jogkorlátozó eszközéről van szó. Az igazságos háború hagyományából kinövő, az elmúlt két évtizedben formálódó normatív megközelítés arra vállalkozik, hogy a háborús etika klasszikus elveit - a szükségességet, az arányosságot, a diszkriminációt és a reciprocitást - a titkosszolgálati műveletek kontextusára alkalmazza, ezáltal koherens etikai keretrendszert kínálva a szolgálatok tevékenységének megítéléséhez.

E megközelítés két fő dimenziót különít el: egyrészt azt a kérdést, hogy mikor jogszerű és erkölcsileg igazolható egyáltalán titkosszolgálati műveletet indítani, másrészt azt, hogy a végrehajtás során milyen etikai korlátok érvényesek. Az analógia azonban korántsem problémamentes: a háborúval ellentétben a titkosszolgálati tevékenység nem végső eszköz, hanem állandó, preventív állami tevékenység, amelynek célja éppen a fegyveres konfliktusok megelőzése. Ez az ontológiai különbség a normatív elvek újraértelmezését teszi szükségessé.

A nemzeti biztonság szempontjából az említett keretrendszer különös jelentőséggel bír, mivel a liberális demokráciák titkosszolgálati intézményei strukturális feszültségben működnek: az állam kötelezettséget vállal polgárai jogainak védelmére, miközben a biztonság fenntartása érdekében szükségszerűen sérti az emberek alapvető jogait. A titkos információgyűjtés, a megfigyelési technológiák alkalmazása, a fedett műveletek és a kiberhírszerzés mind olyan területek, ahol az arányosság és a szükségesség elvének érvényesítése nemcsak jogi, hanem mélyen etikai kérdés is. A demokratikus kontroll és a parlamenti felügyelet mechanizmusai ebben az összefüggésben az etikai elvek intézményes érvényesítésének eszközeiként értelmezhetők: a nyilvános bizalom fenntartása és a titkosszolgálatok legitimitása elválaszthatatlanul összekapcsolódik azzal, hogy tevékenységük igazolható-e a normatív elvek alapján.

Kulcsszavak: *titkosszolgálat; jog; etika; demokratikus ellenőrzés*

A szülői elidegenítés és a családon belüli erőszak elhatárolása

Dr. habil. Visontai-Szabó Katalin, egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék; Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi Tanszék
a SZAB Jogpszichológiai Munkabizottságának elnöke
visontai-szabo.katalin.anett@szte.hu

Az előadás a családon belüli erőszak és a szülői elidegenítés közötti összetett kapcsolatot vizsgálja, különös tekintettel arra, hogy a két jelenség a gyakorlatban gyakran nehezen különíthető el egymástól. Bemutatja a családon belüli erőszak különböző megjelenési formáit, valamint azok lehetséges hatásait a gyermek érzelmi és személyiségfejlődésére. Kitér arra is, hogy milyen pszichológiai tényezők magyarázhatják a bántalmazó kapcsolatok fennmaradását, és milyen sajátosságok figyelhetők meg az elkövetői működésben.

Az előadás áttekinti a szülői elidegenítéshez kapcsolódó legfontosabb fogalmakat, elkülönítve egymástól a szülői elidegenítést, a szülői elidegenítési szindrómát, a szülői elidegenedést, valamint a lojalitáskonfliktus és a parentifikáció jelenségét. Ismerteti a PAS-elmélet kialakulását, annak tudományos és jogi megítélését, továbbá bemutatja azokat a szülői magatartásformákat, amelyek a gyermek és az egyik szülő kapcsolatának megromlásához vezethetnek.

A téma érzékenysége tekintettel az előadás foglalkozik a kérdéskört övező szélsőséges álláspontokkal és azok hatásával is. Külön figyelmet fordít arra, hogy milyen szempontok segíthetik a szakembereket a családon belüli erőszakból fakadó indokolt elutasítás és a szülői elidegenítésből eredő kapcsolati problémák felismerésében, valamint milyen jogi megoldások jelennek meg a magyar gyakorlatban az ilyen ügyek kezelésére.

Kulcsszavak: szülői elidegenítés; családon belüli erőszak; gyermekvédelem; lojalitáskonfliktus; jogpszichológia

A pénzmosás mint a vagyoneklozbas és a vagyonvisszaszerzés egyik kulcsa

Prof. Dr. Gál István László

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetbiztonsági Intézet Katonai Nemzetbiztonsági Tanszék
gal.istvan.laszlo@uni-nke.hu

A modern büntetőpolitika egyik alapvető célja, hogy a bűncselekmények elkövetőit megfossza a jogellenesen szerzett vagyoni előnyöktől. A vagyoneklozbas és a vagyonvisszaszerzés intézményei ennek megfelelően a szervezett bűnözés, a korrupció, a gazdasági bűnözés és más súlyos bűncselekmények elleni fellépés nélkülözhetetlen eszközei. E jogintézmények alkalmazhatóságának azonban alapvető feltétele, hogy bizonyítható legyen a vagyon és valamely bűncselekmény közötti kapcsolat. A gyakorlatban ez jelentős nehézségeket okozhat különösen olyan esetekben, amikor az alaphűncselekmények felderítése elmaradt, vagy azok büntethetősége időközben elévülés miatt megszűnt.

Az előadás arra a kérdésre keresi a választ, hogy a pénzmosás miként válhat a vagyonvisszaszerzés egyik legfontosabb eszközévé a következő években. A kutatás kiindulópontja, hogy a pénzmosás járulékos jellegű bűncselekmény ugyan, azonban önálló büntetőjogi relevanciával rendelkezik, és olyan vagyoni műveleteket is szankcionál, amelyek célja a bűnös eredet leplezése vagy a vagyon eredetének elfedése. Ennek különös jelentőséget ad, hogy a pénzmosás elkövetése fogalmilag nem zárható ki olyan vagyon tekintetében sem, amelynek alapjául szolgáló bűncselekmény büntethetősége már elévült.

Az előadás bemutatja, hogy a nemzetközi pénzügyi tranzakciók, az offshore struktúrák, a bizalmi vagyonkezelés, valamint a kriptoeszközök alkalmazása miként nehezíti a bűnös eredetű vagyon felkutatását, ugyanakkor hogyan teremthetnek alapot a pénzmosás gyanújának vizsgálatára. Elemzésre kerül továbbá az a jogalkalmazási lehetőség, amely szerint a pénzmosás miatt indított nyomozás során feltárhatóvá válhatnak olyan korábbi alaphűncselekmények tényei és vagyoni összefüggései is, amelyek önmagukban már nem lennének büntetőeljárás tárgyai.

Az előadás mellett érvel, hogy az Európai Unió új vagyonvisszaszerzési politikájának és a pénzmosás elleni szabályozás fejlődésének eredményeként 2026 után a pénzmosás elleni fellépés nem csupán a pénzügyi rendszer védelmét szolgálja majd, hanem a történetileg felhalmozott, bűncselekményekből származó vagyonok felkutatásának és elvonásának egyik legfontosabb büntetőjogi eszközévé válhat.

Kulcsszavak: *bűncselekmény; büntetőpolitika; pénzmosás; vagyonvisszaszerzés*